

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum omnia bonum appetant.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

ARTICVLVS I.

Virum omnia bonum appetant.

QVÆSTIO est de appetitu boni & voluntate. Et primo queritur utrum omnia bonum appetant. Et videtur quod non. Eodem enim modo ens se habet ad verum, & bonum, cum conuertatur eū utroque, sicut etiam cognitio se habet ad verū, sic appetitus ad bonum: non autem omne ens cognoscit verum, ergo nec omne ens appetit bonum.

¶ 2 Præt. Remoto priori remouetur posterius: sed in animali cognitio appetitum præcedit, cognitio autem nullo modo se extendit ad non animata. ut dicamus ea cognoscere naturaliter, ergo nec appetitus ad eadem se extendit, vt dicamus ea naturaliter appetere bonum.

¶ 3 Præt. Secundum Boetium in libro de Hebdoma, unumquodque dicitur appetere aliquid in quantum est sibi simile. si igitur res aliqua appetit bonū, oportet quod sit similis bono. cum autem similia sint, quorum est qualitas & forma una oportet formam boni esse in appetente bonum: sed nō potest esse quod sit sibi secundum esse naturā, quia iam ulterius bonū nō appeteret: quod enim habet aliqd, iam non appetit illud, ergo oportet quod in appetente bonum forma boni præexistat per modum intentionis: sed in quocunque est aliquid per hunc modū, illud est cognoscens, ergo appetitus boni nō potest esse, nisi in cognoscentibus, & sic idem quod prius.

¶ 4 Præt. Si omnia bonum appetunt, oportet hoc intelligi de bono, quod omnia possunt habere, quia nihil appetit naturaliter, vel rationaliter illud, quod est impossibile ipsum habere: sed bonum extendens se ad omnia entia, non est nisi esse, ergo idem est dicere omnia bonum appetere, & omnia esse appetere: sed non omnia appetunt esse, immo vt videtur nulla, quia omnia esse habent, & nihil appetit nisi quod non habet, ut per Aug. patet in libro de Trinitate & per Philosophum in primo Physicorum, ergo non omnia bonum appetunt.

¶ 5 Præt. Vnum & verum & bonum æqualiter cū ente conuertuntur: sed non omnia entia appetunt unum & verum, ergo nec bonum.

¶ 6 Præt. Secundum Philosophum, quidā habentes rectam rationem contra rationem operantur, non autem operantur nisi appetentem vel vellent: quod autem est contra rationem, est malum, ergo quidā appetunt malum, non igitur omnia appetunt bonum.

¶ 7 Præt. Bonum quod omnia appetere dicitur, ut Cōmen. dicit in prin. Ethicorum est esse: sed quidā nō appetunt esse, sed magis non esse, vt damnati in inferno, qui etiā mortem animæ desiderant, ut penitus non essent, ergo non omnia bonum appetunt.

¶ 8 Præt. Sicut vires apprehensiuæ comparantur ad sua obiecta, ita & appetitiuæ: sed vis apprehensiuæ debet esse denudata a specie sui obiecti ad hoc quod cognoscat, sicut pupilla a colore, ergo & appetens bonū debet esse deuudatum a specie boni: sed omnia habent speciem boni, ergo nihil appetit bonū.

¶ 9 Præt. Operari aliquid propter finem conuenit & creatori, & naturæ, & agēti a proposito: sed creator, & agēs a proposito, ut homo, operando propter finem & desiderando, vel diligendo bonum habet cognitionem finis vel boni, ergo & natura quæ est quasi media inter duo, utpote præsupponēs opus creationis, & præsupposita in opere artis si debeat appetere

A finem propter quæ operatur, oportet quod ipsum cognoscat: sed non cognoscit, ergo naturalia nō appetunt bonum.

¶ 10 Præt. Omne illud quod appetitur, queritur: sed sicut Platonem nihil potest queri: cuius cognitio nō habetur, sicut si aliquis quæret seruum fugiuium, nisi eius notitiam habeat cum inuenit, se inuenisse nesciret, ergo illa quæ non habent cognitionem boni non appetunt ipsum.

¶ 11 Præt. Appetere finem est eius, quod ordinat in finem: sed vltimus finis, qui est Deus, non ordinatur in finem, ergo non appetit finem, vel bonū, & ita non omnia bonum appetunt.

¶ 12 Præt. Natura determinata est ad vnum, si ergo res naturaliter appetunt bonū, nō deberēt aliquid bonū aliud naturaliter appetere: sed naturaliter omnia appetunt pacē, vt patet p Augustinū decimo nono de Ciuitate Dei, & per Dionysium 12. capite de diuinis nominibus, & iterū pulchrum omnia appetunt, vt patet per Diony. 4. capite de diuinis nominibus, ergo non omnia appetunt bonum naturaliter.

¶ 13 Præt. Sicut aliquis appetit finem quando nō habet, ita delectatur in eo iam habito, sed non dicitur res inanimatas delectari in bono, ergo nec debet dici, quod bonum appetant.

SED CONTRA, est qd Diony. dicit quarto capite de diuinis nominibus existentia, pulchrum, & bonum desiderant, & omnia quæcunque faciunt, pp hoc quod videtur eis bonū, faciunt, & omnium existentium in eō principio, & finē habet bonum.

¶ 2 Præt. Philosophus dicit in 1. Ethico, quod quidem bonum bene definiunt dicentes, quod bonum est, quod omnia appetunt.

¶ 3 Præt. Omne quod agit, agit propter finem, vt patet per Philosophum in 2. Metaphysicis, sed quod agit propter aliquid, appetit illud, ergo omnia appetunt finem, & bonum quod habet rationem finis.

¶ 4 Præt. Omnia appetunt suam perfectionem: sed vnumquodque ex hoc, quod est perfectum, est bonum, ergo omnia appetunt bonum.

RESPON. Dicendum, qd omnia bonum appetunt, non solum habentia cognitionem: sed quæ sunt cognitionis expertia. Ad cuius euidentiā sciendum est, quod quidam antiqui Philosophi posuerunt effectus aduenientes in natura ex necessitate precedentium, causarū prouenire, non ita quod causæ naturales essent hoc modo dispositæ pp conuenientiam talium effectuum, quod Philosophus in 2. Physicorum ex hoc improbat, qd sicut hoc huiusmodi conuenientia, & utilitates si non essent aliquo modo intentæ, casu prouenirent, & sic nō acciderent in maiori parte, sed in minori, sicut & cetera quæ casu accidere dicimus, vnde necesse est dicere, quod

oēs res naturales sunt ordinatæ, & dispositæ ad suos effectus cōuenientes, dupliciter autem contingit aliquid ordinari, & dirigi in aliquid sicut in finem. Vno modo per seipsum, sicut homo qui seipsum dirigit ad locū quo tēdit. Alio modo ab altero, sicut sagitta quæ a sagittate dirigitur ad determinatum locum, per se quidem in finem dirigi nō possunt, nisi illa, quæ finem cognoscunt, oportet enim dirigens habere cognitionem eius in quod dirigit: sed ab alio possunt dirigi in finem determinatū, quæ finem non cognoscunt. Sed hoc dupliciter contingit: quandoque enim id, quod dirigitur in finem solummodo impellitur, & mouetur a dirigente sine hoc, quod aliquā formā a dirigente cōtequatur, præter quam ei cōpetat talis

Quæst. dist. Tho. HHH 2 di.

In Menone.

lib. 14. cap. 12. & 13. tom. 7. c. 1. per totum. ca. 2. par. 1. in med.

part. 1. in med.

6. Ethic. in princ.

text. 3. & 9.

text. 75. de 27. & seq.

1. 1. 1. art. 1.

lib. 14. cap. 12. & 13. tom. 7. c. 1. per totum. ca. 2. par. 1. in med.

text. 1. 1. 1.

lib. 1. c. 1. 9.

text. 1. 1. 1.

text. 1. 1. 1.

text. 1. 1. 1.

text. 1. 1. 1.

Ad octavum dicendum, quod in apprehensivis potest. A
 tunc non semper hoc est verum, quod potentia deinde totaliter a specie sui obiecti: hoc enim fallit in illis potentibus, quod habet obiectum univocale: sicut intellectus, cuius obiectum est quidditas, cum tamen habeat quidditatem: oportet tamen quod sit deudatus a formis illis quas recipit. Fallit etiam in tactu, pro hoc quod si habeat specialia obiecta, sunt tamen de necessitate animalis: unde organum eius non potest esse omnino abique calido, & frigido: est tamen quodammodo preter calidum, & frigidum, in quantum est medie complexionatum, medium autem neutrum extremorum est. Appetitus autem habet obiectum commune bonum. Unde non est deudatus totaliter a bono: sed ab illo bono, quod appetit, habet tamen illud in potentia, & secundum hoc simulari illi: sicut & potentia apprehensiva est in potentia ad speciem sui obiecti.

Ad nonum dicendum, quod sicut ex dictis patet in omni dirigente in finem, requiritur cognitio finis. Natura autem non dirigit in finem, sed dirigitur. Deus autem, & agens a proposito, quolibet dirigit in finem: & ideo oportet, quod habeant finis cognitionem, non autem res naturales.

Ad x. dicendum, quod ratio illa procedit recte de eo, quod appetit finem, quasi seipsum in finem dirigens: quia in eo requiritur, quod sciat, cum ad finem pervenit fuerit: non autem oportet in eo, quod tantum in finem dirigitur.

Ad xi. dicendum, quod per eandem naturam aliquid tendit in finem quem nondum habet, & delectatur in fine, cum habet iam: sicut per eandem naturam terra movetur deorsum, & quietat ibi. Fini ergo ultimo non competit tendere in finem: sed seipso sine fruitur. Et hoc licet proprie appetitus dici non possit: est tamen quoddam, ad genus appetitus pertinens, a quo omnis appetitus derivatur. Ex hoc enim, quod Deus seipso fruatur, alia in se dirigit.

Ad xii. dicendum, quod appetitum terminari ad bonum, & pacem, & pulchrum, non est terminari in diversa. Ex hoc enim ipso, quod aliquid appetit bonum, appetit simul pulchrum, & pacem: pulchrum quidem, in quantum est in seipso modificatum, & specificatum, quod in ratione boni includitur: sed bonum addit ordinem perfectum ad alia. Unde quicumque appetit bonum, appetit hoc ipso pulchrum: pax autem importat remotionem perturbantium, & impediendum adeptionem. Ex hoc autem ipso, quod aliquid desideratur, desideratur remotione impediendorum ipsius. Unde & eodem appetitu appetitur bonum, pulchrum, & pax.

Ad xiii. dicendum, quod delectatio in ratione sui includit rationem boni, quod delectat, propter hoc non possunt delectari in fine habito, nisi ea quae cognoscunt finem: sed appetitus cognitionem non importat in appetente, ut ex dictis patet. Tamen large, & improprie accipiendo delectationem Dionysius dicit in quarto cap. de Divinis nominibus, quod pulchrum, & bonum est omnibus desiderabile, & amabile.

ARTICVLVS II.

Verum omnia Deum ipsum appetant.

Secundo quaeritur, virum omnia appetant ipsum Deum. Et videtur quod non. Res enim ordinatur in Deum, ut est cognoscibilis, & appetibilis: sed non omnia quae ordinantur in ipsum, ut est cognoscibilis, cognoscant Deum: ergo nec omnia, quae ordinantur in ipsum, ut appetibile, appetunt ipsum.

¶ 2. Praet. Bonum quod est ab omnibus desideratum, secundum Philosophum in 1. Ethicorum, est esse, ut ibidem vult Com. sed Deus non est esse omnium. ergo Deus non est illud bonum, quod ab omnibus est desideratum.

¶ 3. Praet. Nullus appetit bonum, quod refugit: sed quidam refugit Deum cum odiat ipsum, ut habet in Psal. 73. Superbia corum &c. & Iob. 21. dicitur, Dixerunt Deo recede a nobis. ergo non omnia appetunt Deum.

¶ 4. Praet. Nullus appetit id, quod habet: sed quidam sicut beati, qui eo fruuntur, habent ipsum Deum, ergo non omnia Deum appetunt.

¶ 5. Praet. Naturalis appetitus non est, nisi eius quod potest haberi: sed sola rationalis creatura potest habere Deum, cum sola sit ad imaginem, & eo ipso imago Dei sit quo capax eius est, ut Aug. dicit in libro de Trinitate. ergo non omnia naturaliter appetunt Deum.

Sed contra est, quod Augustinus dicit in lib. Soli Deum diligit quicquid dilgere potest: sed omnia possunt dilgere, quia omnia appetunt bonum. ergo omnia appetunt Deum.

¶ 2. Praet. Vnumquodque appetit naturaliter finem suum, propter quem est: sed omnia sunt ordinata in Deum, sicut in finem, Prover. 12. Univ. propter semetipsum operatus est dominus. ergo omnia naturaliter appetunt Deum.

RESPON. Dicendum, quod omnia naturaliter appetunt Deum implicite, non autem explicite. Ad cuius evidentiam sciendum est, quod secunda causa non potest influere in suum effectum, nisi in quantum recipit virtutem primae cause. Sicut autem influere cause efficiētis est agere: ita influere cause finalis est appeti, & desiderari. Et ideo sicut secundarium agens non agit, nisi per virtutem primi agentis existentem in eo: ita secundarius finis non appetit, nisi per virtutem finis principalis in eo existentem, prout est ordinatum in illud, vel habet similitudinem eius. Et ideo sicut Deus per hoc, quod est primum efficiens, agit in omni agente: ita per hoc, quod est ultimus finis, appetit in omni fine. Sed hoc est appetere ipsum Deum implicite, sicut virtus primae cause est in secunda, ut principia in conclusionibus: resolvere autem conclusiones in principia, vel secundas causas in primas, est tamen virtutis rationalis. Unde sola rationalis natura potest secundarios fines in ipsum Deum, per quandam viam resolutionis inducere, & se ipsum Deum explicite appetat. Et sicut in demonstrativis scientiis non recte sumit conclusio, nisi per resolutionem in prima principia: ita appetitus creaturae rationalis non est rectus, nisi per appetitum explicitum ipsius Dei, actu vel habitu.

Ad primum ergo dicendum, quod omnia cognoscunt Deum implicite, sicut in quolibet cognoscuntur. Sicut enim nihil habet rationem appetibilem, nisi per similitudinem primae bonitatis: ita nihil est cognoscibile, nisi per similitudinem primae veritatis.

Ad secundum dicendum, quod ipsum esse est similitudo divinae bonitatis: unde in quantum aliqua desiderat esse, desiderat Dei similitudinem, & Deum implicite.

Ad tertium dicendum, quod Deus dupliciter potest considerari, vel in se, vel in effectibus suis. In se quidem, cum sit ipsa essentia bonitatis, non potest non diligi: unde ab omnibus videntibus eum per essentiam diligitur, & ibi quantum quisque cognoscit, tantum diligit. Sed in aliquibus effectibus suis in quantum sunt contrarii voluntati, sicut sunt poenae illatae, vel praecipua quae gra-

In prin. ibidem, & commentator.

Lib. 4. c. 8. pars 3. prin. 10. 3.